

УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИМИ ПРОЕКТАМИ ЖИТОМИРСЬКОЇ ОБЛАСТІ

У статті розглядаються інвестиційні проекти Житомирської області з метою виявлення проблем управління ними та пропонуються напрями удосконалення управління інвестиційними проектами регіону.

In article are considered investment projects Zhitomir region for the reason determination of the problems of management them and are offered ways of the improvement investment projects of the region.

Ключові слова: інвестиційний проект, розвиток, інвестиції, проектне управління.

Вступ

Інвестиційні проекти – важливе джерело поповнення державного бюджету фінансовими ресурсами та одна з головних передумов формування відповідних ефектів (соціальних, економічних екологічних, технічних, технологічних тощо). З огляду на це ефективна інвестиційна політика та створення сприятливого середовища для інвестицій є одним з першочергових завдань окремих регіонів та країни в цілому.

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими та практичними завданнями

Стабільний економічний та соціальний розвиток країни та окремих її регіонів пов'язаний з

насамперед зі створенням сприятливих умов для ініціювання, підготовки та реалізації інвестиційних проєктів. Важливу роль у процесі їх реалізації відіграє формування ефективної системи управління проєктами та забезпечення її практичного втілення. Враховуючи це, проблема удосконалення управління інвестиційними проєктами Житомирської області є достатньо актуальною.

Аналіз останніх досліджень чи публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми.

Проблемі управління проєктами взагалі та інвестиційними зокрема, а також дослідженню аспектів що стосуються удосконалення цього процесу присвятили свої праці ряд вчених, зокрема Л.В. Ноздріна, Г.М. Тарасюк, М.А. Разу, В.Д. Шапіро, А. О. Дегтяр, М. А. Латинін, Т. М. Лозинська та ін.

Дослідження наведених вище вчених доводять необхідність та важливість досконалого управління проєктами. Управління проєктом розглядається, як діяльність, спрямована на реалізацію проєкту з максимально можливою ефективністю при заданих обмеженнях за часом, коштами (і ресурсами), а також якості кінцевих результатів проєкту [1, с.13]. Для ефективного управління проєктами будь-яких видів, типів та масштабів потрібно насамперед забезпечити дотримання принципів, таких як ціленаправленість, системність, комплексність, забезпеченість, пріоритетність, економічна безпечність [2, с.18].

Важливу роль в ефективному управлінні інвестиційними проєктами відіграє дотримання певного алгоритму дій, що логічно доповнюють одна одну. Провідну роль при проведенні таких заходів відіграє державна експертиза, оскільки її метою є забезпечення ефективного планування проєкту та його реалізації. Світовим банком запропонована така процедура державної експертизи інвестиційних проєктів: методичне забезпечення; експертиза бізнес-плану; засідання Експертної ради; контроль за реалізацією проєкту [3, с.15].

Цілі статті – на основі виявлених проблем управління інвестиційними проєктами Житомирської області, визначити напрями удосконалення системи управління ними.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів

Житомирська область – сприятливий регіон для реалізації інвестиційних проєктів. За темпами приросту прямих іноземних інвестицій в основний капітал область посідає друге місце в державі [4]. За даними Житомирської обласної державної адміністрації інвестиційно привабливими для іноземних партнерів були підприємства з виробництва неметалевої мінеральної продукції, де вкладено 87,1 млн дол. (25,7% до загального обсягу), виробництво харчових продуктів, напоїв та тютюнових виробів – 40,1 млн дол. (11,8%), підприємства добувної промисловості 37,1 млн дол. (10,9%), виробництво та розподілення електроенергії, газу та води – 35,0 млн дол. (10,3%), оброблення деревини та виробництво виробів з деревини – 28,5 млн дол. (8,4%), а також діяльність суб'єктів, що займаються операціями з нерухомим майном, орендою, інжинірингом та наданням послуг підприємцям – 33,8 млн дол. США (10,0%) [5]. У відповідності до чинного законодавства України в Житомирській області визначено пріоритетні території розвитку Житомирської області: міста Бердичів, Коростень та Новоград-Волинський, а також Коростенський, Новоград-Волинський, Лугинський, Народицький, Овруцький, Олевський, Малинський, Смільчинський, Володарсько-Волинський райони [6]. Це означає, що на державному рівні існує певний перелік переваг щодо здійснення інвестиційних проєктів в межах перерахованих районів області, що спрощує процедуру їх реалізації та розробку пропозицій управління ними.

Ефективне проєктне управління потрібно будувати, починаючи зі стадії проєктної пропозиції та бізнес-планування. Станом на початок 2012 р. на стадії проєктної пропозиції перебувають інвестиційні проєкти, що стосуються різних сфер господарювання (рис. 1).

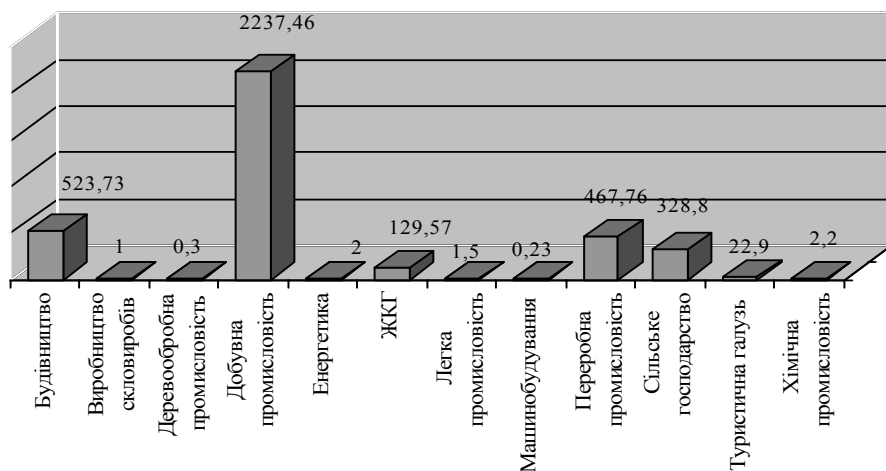

Рис. 1. Галузевий розподіл вартостей проєктних пропозицій Житомирської області, млн грн (розраховано за даними представлених проєктних пропозицій [5])

З наведеного рисунку можна зробити висновок про найбільшу потребу в інвестиціях таких галузей, як добувна промисловість, будівництво, переробна промисловість та сільське господарство. Реалізація

інвестиційних проектів в межах перерахованих галузей передбачає вкладення коштів в сумі більше 3,5 млрд. грн. Для порівняння, згідно з інформацією управління економіки облдержадміністрації за неповними даними 2011 року, підприємствами області освоєно понад 2 млрд. 350 млн грн., і це найбільший показник за останні 5 років. За темпами приросту область посіла 14 місце в Україні. Основну частку (66,7%) інвестицій в основний капітал було спрямовано у розвиток промисловості. [7] Наведена інформація обґрунтовує інвестиційну привабливість галузей промисловості Житомирської області та свідчить про наявність передумов для нарощування темпів освоєння інвестованих коштів, судячи з потреб в інвестиціях на 2012 рік лише добувної промисловості на рівні засвоєних інвестицій промисловості регіону у попередньому році.

Удосконалювати управління проектами регіону доцільно на базі прийняття обґрунтованих управлінських рішень стосовно проблем, що виникають. Однією з проблем управління інвестиційними проектами регіону, що мала місце в 2011 р. – згорання виробництва та відкриття інвестицій. Вважаємо, що це насамперед управлінська проблема, вирішити яку можна завдяки створенню сприятливих економічних, політичних, правових умов в регіоні для реалізації інвестиційних проектів. Як підтвердили проведені дослідження, головною проблемою управління інвестиційними проектами Житомирської області є недостатній рівень підготовки менеджерів проектів, неефективне виконання ними функцій управління. Проаналізувавши інвестиційні проектні пропозиції на 2012 р., можна зробити висновок, що керівниками таких проектів є переважно керівники підприємств, на базі яких має проводитися проект, тому можна зробити висновок про відсутність спеціальної підготовки керівників проектів. Так за даними керівництва Житомирської обласної державної адміністрації багато проектів не досягли своєї мети в зазначені часові рамки насамперед через недостатній рівень організації заходів з їх реалізації [8]. Тому, якщо застосувати класичний підхід до управління проектами, як реалізацію таких функцій, як планування, організація, контроль, керівництво, впровадження, то для удосконалення управління проектами регіону, потрібно насамперед посилити функцію організації. Це можливо зробити шляхом проведення навчальних заходів для керівників проектів (семінарів, тренінгів, консультацій зі провідними спеціалістами з управління проектами тощо). Перед формуванням проектної пропозиції важливо побудувати певний алгоритм дій управління проектом як системою, що спрямована на вирішення певної проблеми. Використання такого підходу у найбільшій мірі слугуватиме доведенням інвестору важливості певного проекту.

Застосовувати ефективні управлінські заходи щодо інвестиційних проектів необхідно вже на стадії ініціювання. Зважаючи на це, органи місцевого самоврядування мають сприяти оприлюдненню проектної пропозиції (в мережі Інтернет, в засобах масової інформації). З метою допомоги у проведенні розрахунків вартості проектної пропозиції, ознайомлення з новими технологією і методологією та формування вмінь щодо розрахунку ефективності проектів, доцільно забезпечити надання інформаційно-консультаційних послуг або спеціалісти з проектного управління відділу економіки при облдержадміністрації або окремо створених консалтингових центрів (рис. 2).

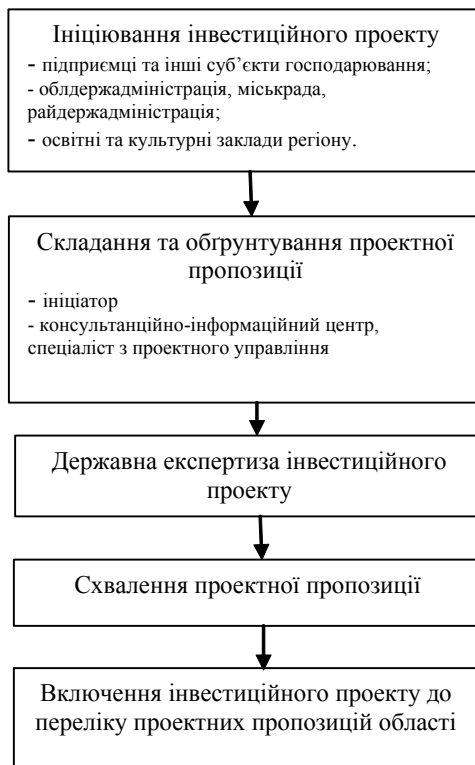

Рис. 2. Удосконалення системи ініціювання інвестиційних проектів Житомирської області

Такі осередки інформації необхідні також при оформленні необхідної документації, сприяння проведення передпроектних досліджень, проведення техніко-економічного аналізу, фінансового аналізу та зведення основних показників проекту, його планування тощо.

На основній стадії управлінські заходи мають бути насамперед спрямовані на виконання всіх запланованих заходів в повному обсязі, зважаючи насамперед на переважаючий фактор (обсяги, час, бюджет). Документом, на якому базується управління проектом в ході його реалізації є план проекту. Якщо цей документ складений професійно з використанням розрахунку показників ефективності проекту та показників, що свідчать про рівень його ризику, то це зведе до мінімуму непередбачені ситуації та дозволить інвестору отримати запланований результат у вигляді прибутку. План проекту є також відправним елементом для виявлення розбіжностей реального ходу справ та запланованого і прийняття оперативних управлінських рішень для вирішення таких поточних проблем. Як засвідчили проведені дослідження, саме на основній стадії інвестори відкликають кошти, тому досить для реалізації проекту в запланованих межах важливо створити ефективну проектну команду.

З метою удосконалення управління інвестиційними проектами Житомирської області на заключній стадії їх реалізації доцільно забезпечити професійне підбиття фінансових результатів проекту, забезпечення виконання умов договору, укладеного на початку його реалізації та проаналізувати проблеми, що мали місце на всіх стадіях, з метою їх подальшого врахування в управлінні аналогічними майбутніми проектами.

Реалізація перерахованих заходів сприятиме створенню сприятливого іміджу регіону, завдяки чому можна розраховувати на подальші позитивні кроки щодо залучення інвестицій та успішної реалізації інвестиційних проектів Житомирської області.

Висновок

Проведені дослідження довели, що інвестиційна діяльність та реалізація інвестиційних проектів в Житомирській області у 2011 р. відбувалися ефективніше, порівняно з попередніми роками, проте існують ряд невирішених проблем їх реалізації, які мають насамперед управлінський характер. Це насамперед проблеми пов'язані з відсутністю спеціальних вмінь та навичок у керівників проектів щодо управління проектною діяльністю; неналежне виконання організаційної функції, що породжує проблему відкликання інвестованих коштів; недостатня кількість інформаційних осередків при обласних та районних державних адміністраціях, що сприяли б підготовці проектних пропозицій, плануванню проектів тощо. Основними напрямками вирішення вказаних проблем є організація навчання, підвищення кваліфікації керівників проектів, активне пропагування їх участі у семінарах, тренінгах, конференціях, що присвячені питанням застосування новітніх методик, техніки та технологій в проектному управлінні; створення інформаційних осередків на рівні районних та обласних державних адміністрацій для сприяння підготовки проектних пропозицій та надання консультацій і допомоги щодо їх розміщення та оформлення з метою приваблення значної кількості інвесторів; застосування при управлінні інвестиційними проектами логічної послідовності дій, як циклу вирішення проблеми та врахування стадії життєвого циклу проекту.

Література

1. Ноздріна Л.В. Управління проектами : [підручник] / Л.В. Ноздріна, В.І. Яшук, О.І. Полотай. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 432 с.
2. Тарасюк Г.М. Управління проектами : [навч. посібн.] / Тарасюк Г.М. – К. : Каравела, 2004. – 344 с.
3. Державне управління інвестиційними проектами : [метод. рек.] / А.О. Дегтяр, М.А. Латинін, Т.М. Лозинська та ін. – К. : НАДУ, 2009. – 24 с.
4. Офіційний сайт Житомирської міської ради. На Житомирщині реалізовано новий інвестиційний проект, який дасть можливість суттєво наростити виробничі потужності ТОВ «Житомирський картонний комбінат» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.oblrada.zhitomir.ua/index.php/news/1723-na-zhitomirschini-realizovano-novij-investitsijnij-proekt-jakij-dast-mozhlivist-suttevo-narostiti-virobnichi-potuzhnosti-tov-zhitomirskij-kartonnij-kombinat.html>
5. Інвестиційна діяльність в Житомирській області [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.zhitomir-region.gov.ua/doc/invdiyalnist.pdf>
6. Закон України «Про спеціальний режим інвестиційної діяльності на територіях пріоритетного розвитку в Житомирській області» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/sow/1276-14>.
7. Офіційний сайт радіостанції «Житомирська хвиля», новини [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.103fm.com.ua/news/26014-27>
8. Інвестиційні проекти Житомирської ОДА склали 136 млн дол., – Мінекономіки. – Режим доступу : http://www.rbc.ua/ukr/newsline/show/investitsionnye_proekty_zhitomirskoy_oga_sostavili_136 mln_doll_minek_onomiki_06022010

Надійшла 11.05.2012; рецензент: д. е. н. Скидан О. В.